

Koroški Slovenci smo se borili in se še borimo za uresničitev našega najvišjega cilja: za priključitev vse Slovenske Koroške k svobodni domovini, Titovi Jugoslaviji.

Manifestacija zvestobe tradicijam narodno-osvobodilne borbe

Zasedanje III. Pokrajinskega zbora Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške

Celovec, 19. marca 1949. — Nad 200 delegatov in gostov se je zbralo na III. Pokrajinskem zboru Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške, ki je bil v Rothovi dvorani v Celovcu. Prišli so naši partizani, najaktivnejši borci proti fašizmu, ki v junaški narodnoosvobodilni borbi niso štedili z žrtvami, temveč so zadajali zločinskemu okupatorju težke udarce, zavedajoč se, da se borijo za svobodo in enakopravnost ter za boljšo bodočnost svojega stoletja zatiranega slovenskega ljudstva na Koroškem, da položijo račune o delu v svoji organizaciji. Partizanske puške so sicer prenehale pokati, tudi mitraljezi in brzostrelke ne ropotajo več, toda to ne pomeni, da so partizani svojo vlogo odigrali. Pred njimi so še velike in težke naloge: uresničiti one velike cilje, za katere so šli v borbo in za katere je dalo življenje nešteto naših najboljših sinov in hčera, to je, priboriti koroškim Slovencem dokončno nacionalno in socialno svobodo.

Razpoloženje v dvorani je bilo zelo živahno. Partizanska pesem je donela, pesem, ki je naše borce vodila in vzpodbujala v vseh letih težke narodnoosvobodilne borbe.

Ko so delegati skupno zapeli pesem »Na jurišču«, je predsednik bivših partizanov Slovenske Koroške, najstarejši koroški partizan, tov. Karel Prušnik — Gašper odprl III. Pokrajinski zbor in pozdravil navzoče delegate in goste ter zastopnike množnih organizacij. Zboru je sporočil, da je Glavni odbor Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške povabil tudi delegacijo Zveze borcev NOV Slovenije, ki pa ni mogla priti, ker so ji avstrijske oblasti odklonile potna dovoljenja. To vest so delegati sprejeli z silnim ogorčenjem in proti takemu ravnanju avstrijskih oblasti najodločneje protestirali.

Sledili so pozdravni govori množičnih organizacij. V imenu Osvobodilne fronte je Zbor pozdravil njen predsednik tov. dr. France Petek, v imenu mladine tov. Kori Perč, v imenu pionirjev pa tov. Igor Ogris.

Izvolitvi delovnega predsedstva s tovarišem Karlom Prušnikom — Gašperjem na čelu je sledil politični referat tov. Luke Sienčnika. Ko je omenil vlogo partizanske borbe v drugi svetovni vojni, je govoril o junaški borbi, ki jo v povojnem času za svobodo in neodvisnost proti nacionalnemu in socialnemu izkoriščanju vodijo kitajski narod, Korejci, Indonezijci, grški narod in drugi narodi, ki še ječijo pod imperialističnim suženjstvom. Ob koncu svojega govora pa je poudaril:

»Ker koroški Slovenci, predvsem bivši partizani, vemo, da nam naših pravic in naše enakopravnosti ne bo nihče podaril, nočemo in ne moremo dopustiti, da bi nas protiljudski elementi in sovražniki napredka še v naprej varali. Zato poudarjamo: borili se bomo naprej, dokler ne dosežemo popolne nacionalne in socialne svobode.«

Sekretar Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške tov. Andrej Haderlap je nato v svojem organizacijskem referatu nakazal zatiranje in preganjanje, ki mu je slovensko ljudstvo na Koroškem skoraj štiri leta potem, ko smo zmagovito končali našo narodnoosvobodilno borbo in je bil poražen fašistični vojaški aparat, še vedno izpostavljeno. Omenil je neutemeljene hišne preiskave, ki so jih obiasli izvedle pri slovenskem prebivalstvu, aretacije in obsodbe slovenskih antifašistov in poudaril, da je bil predsednik Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške

roške tov. Karl Prušnik — Gašper obsojen na leto dni zapora samo zaradi tega, ker je govoril resnico.

»Gonji proti koroškim Slovencem in antifašistom, gonji proti vsemu, kar je naprednega — je nadaljeval tov. Andrej Haderlap — so se pridružili tudi domači izdajalci. Vinko Zwitter in Tischler, hlapca avstrijskih hlapcev reakcije, ki sodelujeta z belogardisti, z gonjo proti Komunistični partiji, ponovno poskušata pridobiti na ugledu in si prisvojiti vodstvo koroških Slovencev. Ta dva bivša voditelja v času narodnoosvobodilne borbe nista našla poti v partizane; nasprotno, kakor sta s svojo kompromisarsko in kramarsko politiko izdajala in prodajala slovensko ljudstvo v dobi stare Avstrije, sta ga sleparila tudi v najhujših časih zatiranja; isto vlogo igrata danes. Slovenski fantje, ki niso vedeli ne kod ne kam, so prihajali k Vinku Zwitterju, da jim svetuje. Ni jim

svetoval, naj gredo v partizane, temveč jih je pošiljal nazaj v fašistično vojsko, češ naj potrpijo, za odhod v partizane še ni prišel pravi čas. Isto vlogo so v Jugoslaviji igrali različni tako imenovani »voditelji« vse dotlej, dokler jih razvoj sam ni prisilil, da so se javno opredelili. Takrat pa so se vsi razkrinkali kot najvernejši vazali okupatorja, kot najhujši sovražniki narodnoosvobodilne borbe in vsega jugoslovanskega ljudstva. Vinko Zwitter je po zmagi nad fašizmom dolgo časa znal skrivati svoje pravo lice. Uspelo mu je celo, da se je vrnil v naše vrste, da bi tako med nami sejal razdor in povzročal nesoglasja. Ko pa ga je slovensko ljudstvo skupno s profesorjem Tischlerjem izključilo iz svojih vrst, sta oba odvrгла krinko in odkrito šla v ofenzivo proti nam. Danes aktivno pomagata ustanavljati različne družbe, katerih prozorni nameni o vnašanju neenotnosti med napredno koroško

slovensko ljudstvo so dovolj jasni, izdajata revijo, sklicujeta sestanke in pogovore vse v želji, da bi ponovno postala »voditelj« slovenskega ljudstva na Koroškem in bi kot taka delala to, kar je njima prav in kar želi združena avstrijska reakcija, ne pa to, kar bi bilo v korist ljudstvu. V nešteti primerih sta že dokazala svoje sovražno razpoloženje do vsega, kar je naprednega in danes v naših očeh ništa nič drugega kot izdajalca svojega naroda in kot taka bosta tudi ostala. Zato tudi ni slučaj, če deželni glavar Wedenig javno izjavlja, da so ti ljudje danes odkrito zavzeli proavstrijsko stališče. Naj se skupno z avstrijsko reakcijo in belo gardo trudita kolikor hočeta, da bi zavedla slovensko ljudstvo na stranpota in ga razdvojila. Mi bomo ostali zvesti tradiciji partizanske borbe. Osvobodilna fronta s svojimi množičnimi organizacijami, po-

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Oster protest in odlojne zahteve partizanov

V zvezi s škandaloznimi razmerami na Koroškem je poslal partizanski zbor avstrijskemu notranjemu ministrstvu naslednji protest:

Nad 200 delegatov, ki na Pokrajinskem zboru Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške zastopamo tisoče borcev, ki so se z orožjem v roki uprli nasilju nemškega fašizma, in desetstose slovenskih antifašistov, ki so z vsestransko podporo posredno sodelovali v protifašistični narodnoosvobodilni borbi slovenskega ljudstva na Koroškem, ogorčeni najostreje protestiramo proti ponovni aretaciji in izzivalni obsodbi, ki jo je nad našim aktivnim soborcem Lipejem Kolenikom izreklo okrajno glavarstvo v Velikovcu in katero je varnostna direkcija za Koroško potrdila.

Lipej Kolenik se je z orožjem v roki boril v naših partizanskih edinicah proti nacifašizmu in je bil ranjen od fašističnih krogel. Kot partizanski invalid je po zmagi nad hitlerjevsko tiranijo kot okrajni sekretar Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško in kot predsednik Zveze mladine za Slovensko Koroško v prednjih vrstah v borbi koroških Slovencev za nacionalne in socialne pravice. Ravno v tem pa gledajo koroški varnostni organi povod za njegovo preganjanje. Samo tako je razumljivo, da je bil tov. Lipej Kolenik tokrat že osmič neupravičeno aretirani. Višek nesramnosti pa predstavlja dejstvo, da se je sedaj velikovško okrajno glavarstvo poslužilo pričevanja dveh pobeglih inozemskih fašistov in ga na tej podlagi obsodilo na 14 tednov zapora in višjo denarno globo. Da je odredilo in izvedlo aretacijo proti vsem zakonitim predpisom, samo še bolj osvetljuje metode avstrijskih instanc na Koroškem in njihov odnos do zaslužnih slovenskih antifašistov, ki so ga v primeru Lipeja Kolenika dokazale tudi s tem, da so mu po'na tri leta odrekale izstavitve uradnega potrdila po § 4 zakona o skrbstvu za žrtve fašizma in ga na ta način oškodovala za invalidnino.

Hkrati najostreje protestiramo proti zločinskemu zadržanju komandanta orožniške postaje v Železni Kapli, ki si je pred šestimi dnevi drznil javno ogrožati življenje vodilnega organizatorja oborožene protifašistične borbe na Koroškem in sedanjega podpredsednika OF za Slovensko Koroško ter predsednika Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške Karla

Prušnika — Gašperja in njegovega soborca Božečarja Joškota. Prav tako najodločneje protestiramo proti odklonitvi priznanja Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško s strani varnostne direkcije za Koroško, ki se sklicuje na tozadevni dogovor z avstrijskim notranjim ministrstvom. Vzemite na znanje, da je OF za Slovensko Koroško obstojala in kot edina na ozemlju prve avstrijske republike vodila koroške Slovence v organizirano oboroženo borbo proti fašizmu že takrat, ko ni bilo niti o varnostni direkciji za Koroško niti o avstrijskem notranjem ministrstvu ne duha ne sluha in je oboje moglo nastati šele po izključni zaslugi zavznikov.

Škandalozne razmere na Koroškem je mogoče pojasniti samo s tem, da sedijo na vplivnih položajih varnostnega aparata na Koroškem bivši visoki Hitlerjevi oficirji, ki se proti slovenskim antifašistom poslužujejo metod, kakor so se jih naučili v službi nacizma. Najbolj vidna med njimi sta bivši Hitlerjev podpolkovnik in sedanjí polkovnik in varnostni direktor za Koroško Stossier ter bivši namestnik komandanta nacistične žandarmerije na Koroškem in član štaba za preganjanje partizanov Korytko, ki je sedaj polkovnik in vrhovni poveljnik orožništva na Koroškem. S svojo udeležbo na provokatoričnih prireditvah neofašističnega »Bund der heimattreuen Südkärntner« dajeta vzpodbudo terorističnim Wurfkomandam in potuho šovinističnemu zadržanju njim podrejenim varnostnim organom na Slovenskem Koroškem.

Stossier se je med drugim z brutalnim napadom na slovenske izseljence, s protipostavnimi prepovedmi slovenskih organizacij in drugimi nezakonitimi in nedemokratskimi ukrepi docela razkrinkal kot zaklet sovražnik slovenskega ljudstva na Koroškem.

Korytko pa je odgovoren za številne neutemeljene in teroristične hišne preiskave in druge šikane, ki jih izvajajo njemu podrejeni orožniki proti koroškim Slovencem. Množične hišne preiskave pri slovenskih antifašistih v Rožni dolini, ki so bile izvedene po vzorcu gestapovskih in SS-ovskih akcij in pri katerih je sodelovala posadka orožniške šole Karawankehof, so med sličnimi in drugimi akcijami samo en primer. On je odgovoren za to, da podrejeni mu organi s svojim zadržanjem omogočajo nekaznovane napade

Wurfkomandovcev na slovenske antifašiste in njihove prireditve.

Za take razmere nosita odgovornost tudi okrajni glavar v Velikovcu Wagner in njegov namestnik Mayerhofer, ki je bil nacistični »Führungsoffizier«. Z nečuvono in protipostavno odredbo, s katero je velikovško okrajno glavarstvo zahtevalo odstranitev spomenika 83 padlim partizanom s pokopališča v St. Rupertu pri Velikovcu oziroma izbris napisu: »Padlim za svobodo v borbi proti fašizmu«, s čimer je na najsrამotnejši način skrunilo njihov spomin; z zlonamernim zavlačevanjem dovoljenja za gradnjo prosvetnega doma v Žitari vesi; s krivično visokimi odmerami prisilnih oddaj slovenskim malim in srednjim kmetom ob istočasnem protežiranju bivših nacističnih motogorcev in Hitlerjevih »Lieferbetriebe« ter številnimi drugimi izzivalnimi ukrepi je okrajno glavarstvo v Velikovcu izpričalo sovražni odnos do slovenskih antifašistov, kar upravičeno vzbuja silno ogorčenje pri vsemu demokratičnemu prebivalstvu Slovenske Koroške.

Bivši partizani Slovenske Koroške smo se neustrašeno borili proti nasilju nemškega fašizma in smo prav tako pripravljani na najodločnejšo borbo proti vsakemu nadaljnjemu nasilju in krivicam, za dosledno uveljavljanje demokratičnih načel in za dosego popolne nacionalne enakopravnosti slovenskega ljudstva.

V interesu miru pozivamo avstrijsko notranje ministrstvo, ki je soodgovorno za razmere na Koroškem, da poskrbi s učinkovitimi ukrepi za odpravo takega stanja. Na današnjem Pokrajinskem zboru Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške najodločneje zahtevamo:

1. Takojšnje odstranitev s položajev:
  - a) varnostnega direktorja za Koroško Stossierja,
  - b) deželnega poveljnika žandarmerije Korytko,
  - c) okrajnega glavarja v Velikovcu Wagnerja in njegovega namestnika Mayerhoferja;
2. Takojšnje izpuščitev na svobodo partizanskega invalida Lipeja Kolenika;
3. Takojšnji odpust komandanta orožniške postaje v Železni Kapli in njegovo najstrožje kaznovanje;
4. Takojšnje javnopravno priznanje Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško;
5. Takojšnji razpust neofašistične organizacije »Bund der heimattreuen Südkärntner«.

Manifestacija zvestobe tradicijam narodno-osvobodilne borbe

(Nadaljevanje s 1. strani)

sebnost še z Zvezo bivših partizanov Slovenske Koroške nikoli ne bo dopustila, da bi bile spekulacije teh odpadnikov uspešne. Kakor do sedaj bomo tudi v bodoče ostali enotni in strnjeni v naši borbi za pravice, ostali bomo zvesti jugoslovanskemu ljudstvu in maršalu Titu. Ti kompromisariji bi danes ponovno hoteli prositi za drobtinice. Mi pa nočemo drobtinic z imperialističnih miz. Nam po vseh človeških in demokratičnih postavah pripada vse, kar je našega, kar smo si priborili in kar smo plačali s svojo krvjo, to je: svoboda in demokracija.

Tov. Andrej Haderlap je nato govoril o razvoju na Koroškem po drugi svetovni vojni, ki je jako značilen za tako imenovano demokratično Avstrijo. Poudaril je, da se nacistični duh v Avstriji nadeje razvija, kar je med drugim razvidno tudi iz pisanja avstrijskih reakcionarnih časopisov, iz hujskaških govorov zakrknjenih sovražnikov koroških Slovencev, kot je Ing. Schumy, ki nemoteno lahko sramotijo bivše partizane, antifasiste in narode, ki so se aktivno borili proti nemškemu fašizmu.

V zvezi s kampanjo, ki jo proti novi Jugoslaviji, proti koroškim Slovincem in proti partizanom vodijo združene sile reakcije, je tov. Andrej Haderlap omenil tudi vprašanje odnosa nekaterih vodilnih tovarišev v KPA do naše narodnoosvobodilne borbe. Dejal je:

»Že od vsega začetka naše oborožene borbe smo koroški partizani — z gled nam je bila narodnoosvobodilna borba jugoslovanskih narodov s KPJ na čelu — prav na temelju naše demokratičnosti in našega internacionalizma stremeli za tem, da v svoje vrste pritegnemo čim več avstrijskih tovarišev. Že takrat smo se zavedali, da je naša sveta dolžnost, da poleg borbe za priključitev vodimo tudi nezlobojen boj za svobodo vseh delovnih ljudi sveta. Kakor takrat se tudi danes zavedamo, da moramo podpreti vsakdanjo borbo naprednih delovnih množic proti izkoriščevalcem in mednarodni reakciji. S tem pa nikakor ni rečeno, da bi morali — kakor danes žele in postavljajo vodilni avstrijski komunisti — postati izdajalci lastnega naroda, narodnoosvobodilne borbe in maršala Tita. Ti trije čigatelji so v naših srcih tesno združeni, ker ljubimo svoj narod nad vse, ker smo se v narodnoosvobodilni borbi gradili in prekalili, ker sta nas tov. Tito in KPJ vodila v najhujših časih, ko je šlo za življenje ali smrt. Zato niti danes niti v bodoče ne bomo nikdar izdali te svoje svetle tradicije, temveč bomo po začetni poti korakali naprej do popolne zmage.

Vodilni komunisti na Koroškem se posebno po sporu med Informbirom in vodstvom jugoslovanskih narodov trudijo, da bi nas razdvojili in povedli v svojo neodgovorno, brezvestno in skrajno škodljivo klevetniško kampanjo proti novi Jugoslaviji. Zavedajoč se, da smo ponosni na našo narodnoosvobodilno borbo in da smo v nadaljevanju te borbe pripravljani na nove žrtve, si prizadevajo, da bi nam dokazali, da je bila vsa borba zaman, češ da nas je vodstvo jugoslovanskih narodov prodalo zapadnim imperialistom baje že v času zasedanja zunanjih ministrov v Parizu. Nadalje so z debelo tiskanimi črkami pisali v svojem listu, da je jugoslovansko vodstvo »prodalo grške partizane« in da bo moralo avstrijsko ljudstvo plačati to jugoslovansko izdajstvo, ki bo cena za prehod vodstva KPJ v tabor imperializma. Dogodki v zadnjih tednih pa so znova dokazali doslednost politike vodstva nove Jugoslavije, dokazali so, da je Jugoslavija v duhu internacionalizma in mednarodnega sodelovanja pripravljena, da k vzpostavitvi pravičnega in trajnega miru doprinese svoj delež, da pa pri tem nikakor ne more in ne bo odstopila od zakonitih zahtev koroških Slovencev in jugoslovanskih narodov. Ti dogodki in novo stališče FLRJ so prisilili vodilne tovariše v KPA, da so sami demantirali svoje klevete in pokazali, kam jih je zavela nebrzdana kampanja proti KP Jugoslavije.

Poleg najnesramnejšega klevetanja nove Jugoslavije in omalovaževanja naše oborožene borbe v koroškem komunističnem tisku, nas je Kacijanka v svojem »Slovenskem borcu« hotel prikazati našemu ljudstvu kot izdajalce in sodelavce za-

padnega imperializma. V zadnji številki je napisal naslednje: »K agentom na čelu socialistične in ljudske stranke na Koroškem so (zapadni imperialisti) zdaj našli nova orodja: iz Komunistične stranke izključene frakcioniste...« To je napisal deželni poslanec, ki je bil izvoljen v deželni zbor z našimi glasovi, skoraj v istem času, ko je skupno z avstrijsko klerikalno in socialdemokratsko stranko v koroškem deželnem zboru brez vsakega oklevanja glasoval za brzojavko reakcionarju Gruberju v London z zahtevami po nedeljni Koroški. Mislim, da je k temu vsaka pripomba odveč. Poudaril bi samo to: Medtem, ko nas tovariši kakor Kacijanka, napadajo in blatijo, ter nam očitajo izdajstvo in sodelovanje s koroško reakcijo, pa smo prav koroški Slovenci izpostavljeni najhujšim napadom združene reakcije. Koroški Slovenci, združeni v svojih naprednih organizacijah, se danes kot nekoč najodločneje borimo proti imperializmu in reakciji in prav zato nam avstrijske oblasti nočejo priznati naše Osvobodilne fronte. To veliko protislovje med obtožbami in dejstvi samo potrjuje, da tu ne gre niti za osebe niti za tako imenovano frakcijo, temveč samo za razbijanje naših strjenih vrst, za razdor med avstrijskim in našim delovnim ljudstvom. Da vse to koristi izključno silam reakcije in mračnjastva, ni težko uganiti.

Iz vsega tega je razvidno, da Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške v dobi od preteklega Zbora do danes ni imela lahkega stališča. Čeprav sama ni izvajala posebnih političnih akcij, je vsekakor tudi njena zasluga, da smo koroški Slovenci v tej neenaki borbi ostali enotni in trdni. Avstrijska reakcija, domači izdajalci in oblasti so se z vseni silami trudili, da bi razbili našo enotnost, posebno pa, da bi ustavili našo borbo za priključitev. Ne morem mimo tega, da ne bi na tem mestu ugotovili, da so v zadnjem času dali krono vsej gonji proti nam vodilni komunisti v deželnem vodstvu KPA za Koroško. Medtem ko so ostali šli v ofenzivo kot reakcionarji v

pravem smislu, so se vodilni avstrijski komunisti posluževali dvojnega načina prepričevanja našega ljudstva. Na eni strani so neprenehoma zatrjevali, da so oni tisti, ki se bore za pravice koroških Slovencev, da jim dajejo proste roke v borbi za priključitev in jih v tej borbi celo podpirajo, na drugi strani pa so bolj kot katera koli druga stranka blatili jugoslovanske narode in vodilne tovariše v OP ter usmerjali vse svoje delo proti priključitvi Slovenske Koroške k Jugoslaviji.

Tovariši, vprašam vas, ali je to mora poštenih ljudi? — Ne, to je dvoletnost, to je oportunitizem. Ne smemo pa pri tem zaiti in misliti, da so takšnega naziranja vsi tovariši v KPA, da tako misli vse avstrijsko ljudstvo. Avstrijski tovariši, ki so se za časa NOB borili v naših vrstah, dobro vedo, da smo že takrat stremeli za tem, da najtesneje sodelujemo z vsemi antifasisti ne glede na narodnost in da smo izdajali med drugimi tudi časopis v nemškem jeziku. Avstrijsko ljudstvo danes tudi ve, da s tem, ko se borimo za svoje nacionalne pravice in za socialne pravice vseh delovnih ljudi, slabimo imperialistični tabor in krepimo sile, ki se borijo za pravični mir in demokracijo. S tem aktivno podpiramo tudi avstrijsko delovno ljudstvo v borbi za ljudsko demokracijo, za socialne pravice, za zvišanje življenjske ravni, prav tako pa je dolžnost avstrijskega delovnega ljudstva, da podpira našo borbo, ker s tem doprinese k uresničenju svojih lastnih ciljev. Glavno gonjo proti nam danes vodijo tisti, ki so za časa NOB sicer prihajali k partizanom na razgovore, pridružili pa se jim niso, temveč so se raje vračali v fašistično vojsko, in oni, katerim nikdar ni bilo do tega, da bi se na Koroškem dejansko ustvarilo in ojeklenilo bratstvo in enotnost avstrijskega in slovenskega delovnega ljudstva.

Tovariš Andrej Haderlap je nato govoril o delu organizacije v dobi od zadnjega Zbora do danes, nakazal uspehe in

Brzjojavka tovarišu Titu

Delegati na III. Pokrajinskem zboru Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške so poslali predsedniku Zveze borcev NOV Jugoslavije tov. Titu brzjojavko, v kateri je med drugim rečeno:

»Ko si dajemo obračun svojega doseganega dela in ko sklepamo o načelnih smernicah za borbo, ki je še pred nami, da izbojujemo tudi Slovence Koroški dokončno zmago, imamo pred očmi pot, po kateri hodijo pod Vašim vodstvom že svobodni jugoslovanski narodi. Vsi koroški Slovenci, posebno pa bivši partizani

Bivši partizani pozdravljajo generalisima Sta ina

Bivši partizani Slovenske Koroške so poslali generalisimu Stalinu brzjojavko, v kateri med drugim pravijo:

»Kakor smo se koroški Slovenci pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije in tovariša Tita v sklopu Jugoslovanske armade borili v času narodno-

Nismo se borili za to, da bi bili izpostavljeni ponovnemu zatranju

V brzjojavki Svetu namestnikov zunanjih ministrov v Londonu med drugim poudarjajo:

»Koroški Slovenci se nismo borili za to, da bi nas bivši nacisti, Hitlerjevi oficirji in avstrijski germanizatorji znova zatirali; da bi nas avstrijski predstavniki klevetali in neofasistični teroristi napadali; da bi avstrijske instance s pomočjo pobeglih inozemskih fašistov metale naše invalide v ječe. V taboru demokratičnih

Avstrijske oblasti so zabranile prihod delegacije Zveze borcev NOV Slovenije

Zveza borcev NOV Slovenije je poslala našemu partizanskemu zboru naslednjo brzjojavko:

»Sprejmite borbene tovariške pozdrave Zveze borcev NOV Slovenije. Avstrijska vlada je onemogočila, da bi se naša delegacija udeležila vašega Zbora s tem, da ni izdala potnih dovoljenj. Prepričani smo, da bo vaš Zbor nova manifestacija vaše zvestobe tradicijam narodnoosvobodilne

Slovenske Koroške trdno zaupamo v zmago resnice, zato smo prepričani, da je naša pot pravilna, ker ne odstopa z linije NOB.

V pismu Zvezi borcev narodnoosvobodilne vojske Slovenije je med drugim rečeno:

»Vse delovno ljudstvo Slovenske Koroške, posebno vsi bivši partizani Slovenske Koroške s polnim zaupanjem zremo v socialistično bodočnost jugoslovanskih narodov, katerim bo slej ko prej morala biti priključena tudi Slovenska Koroška.

osvobodilne borbe na strani Sovjetske zveze in vseh demokratičnih sil proti fašističnemu nasilju, tako bomo tudi v bodoče odločno in vztrajno vodili borbo proti našemu skupnemu sovražniku, proti hujskačem na novo vojno, proti imperialističnim nakanam, za lepšo in srečnejšo bodočnost vseh delovnih ljudi.

sil smo se borili za uničenje fašizma in vsakega nasilja, za svobodo in združitev vsega slovenskega naroda. Z borbo smo ovrgli krivično imperialistično mejo. Zato odklanjamo papirnato manjšinsko zaščito in zahtevamo upoštevanje miroljubnih jugoslovanskih predlogov, pri tem pa poudarjamo, da vidimo samo v priključitvi vse Slovenske Koroške k Jugoslaviji rešitev, ki bi bila pravična in zares demokratična.

borbe in da boste s svojo nadaljnjo borbo še naprej stali v prvih vrstah osvobodilnega gibanja koroških Slovencev. V imenu vseh borcev Slovenije vam zagotavljam, da bomo tudi v bodoče najodločneje vztrajali v borbi za dosego tistih ciljev, za katere smo se skupno z vami proti fašizmu borili pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije in tovariša Tita in za katere so dali svoja življenja naši najdražji tovariši.

pomanjkljivosti, podrobno obravnaval večje in manjše akcije Zvezc, nato pa zaključil:

»Danes smo v veliki borbi, v borbi ki se vodi po vsem svetu med demokratičnimi silami na eni in imperialističnimi silami na drugi strani. To je borba za pravičen in trajen mir, proti vojnemu hujskaštvu in netičem nove vojne. Zavedati se moramo, da je dolžnost vseh nas bivših partizanov, da se vključimo v to borbo, da podvojimo svoje napore da razkrinkamo vse tiste, ki bi na račun delovnega ljudstva hoteli kovati nove vojne dobičke in onemogočiti mednarodno sporazumevanje in solidarnost. Zavedati se moramo, da je naša borba za svobodo Slovenske Koroške bistveni sestavni del borbe proti imperializmu v tem delu sveta. Danes v Londonu znova razpravlja o tem vprašanju, Koroški Slovenci, zlasti bivši partizani moramo zato še bolj podpreti napore jugoslovanske vlade, da se vprašanje slovenskega dela Koroške reši pravično in v bodoče prepreči germanizacija, zatiranje in preganjanje koroških Slovencev. Še bolj kot doslej moramo svetu dokazovati, da smo na tej zemlji koroški Slovenci, ki smo se borili in se še borimo za uresničitev našega najvišjega cilja: za priključitev vse Slovenske Koroške k domovini, Titovi Jugoslaviji.

Po referatu tov. Andreja Haderlapa, ki so ga delegati sprejeli z burnim odobravanjem, se je razvila živahna diskusija. K besedi so se oglašali zlasti bivši partizani in obujali spomine na partizansko borbo, hkrati pa poudarjali, da bo ta borba končana šele, ko slovensko ljudstvo na Koroškem ne bo hiralo več pod tujim jarmom.

Tov. Alojz Mohar — Srečko je v diskusiji kritično obravnaval delo v organizaciji v zadnjih štirih letih in poudaril, da je pozdrav partizanskih borcev slej ko prej: »Smrt fašizmu — svoboda narodu!« in bo ostal vse dotlej, dokler ne bo izginil s sveta zadnji fašist.

Tov. Franci Zwitter je omenil gonjo avstrijskih predstavnikov in reakcije proti našemu naprednemu gibanju in poudaril: »Če nam gotovi ljudje danes grozijo s »koroškimi pestmi«, potem jim lahko povemo, da smo partizani Slovenske Koroške še tukaj, ki se jim bomo znati postaviti tudi po robu.

Tov. Lenka Kuhar — Jelka je govorila o vlogi naše žene v partizanski borbi in poudarila žrtve, ki so jih doprinesle našim žene in matere za svobodo in enakopravnost našega ljudstva.

Tov. Mirt Zwitter je med drugim omenil izdajalsko delo domačih reakcionarjev in izjavil: »Naj se Vinko Zwitter, Tischler in podobni trudijo, kolikor se hočejo, da bi potegnili voz nazaj na svojo profesorsko učeno pot. Njihova prizadevanja so zaman, naše ljudstvo je postalo popolnoma drugačno in ve, kje je svoboda in enakopravnost.« Ko je dejal, da nekateri avstrijski oblastniki ponovno grozijo z nasiljem proti koroškim Slovincem, je poudaril: »Če pa bi šovinističnim gospodarjem, ki nam danes že spet grozijo s svojimi imperialističnimi pestmi, ponovno prišlo na misel, da bi spet z nasiljem poskušali reševati naše vprašanje, tedaj naj vedo, da se tokrat proti takšnim poskusom ne bo dvignilo tri tisoč temveč desetkrat tri tisoč koroških Slovencev. To je zasluga naših tovarišev partizanov.

V diskusiji so posegli še predsednik Zveze slovenskih izseljencev tov. Vinko Gröblacher, Urh Olipic, Janko Mak, Srečko Wieser, Janez Butej — Luc, Tonček Schlapper in drugi. Vsi so enodušno poudarjali, da bo borba koroških partizanov končana šele, ko koroških Slovencev ne bodo več zatirali in preganjali tuji gospodarji.

Po razrešitvi staremu odboru so bile volitve novega Glavnega odbora Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške. Na predlog tov. Lenke Kuhar — Jelke so delegati z burnim odobravanjem in ovacijami potrdili stari odbor s predsednikom Karlom Prušnikom — Gašperjem na čelu. V odboru so nadalje zaslužni partizani in aktivni borci za pravice koroških Slovencev.

Sledil je referat tov. Karla Prušnika — Gašperja, ki pa ga bomo vsled pomanjkanja prostora objavili v prihodnji številki.

Po prečitaniu pozdravnih brzjojavk in protestnih pisem, ki so jih delegati soglasno odobrili, je predsednik tov. Gašper zaključil III. Pokrajinski zbor Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške. Delegati so skupno zapeli himno »Hej Slovani« in pesem »Bratje le k soncu, svobodi«.

Po naši zemlji

Slovenski živelj v Celovcu

Celovec je bil prvotno slovenska naselbina. V srednjem veku je bilo glavno mesto Koroške št. Vld ob Glini, ki je bil kot slovenska naselbina tudi sedež slovenskih vojvod. Leta 1518 je postal Celovec glavno mesto dežele. Razširjenost mesta je posledica zgodovinskega razvoja, zlasti zadnjih 100 let, ko se je vsa uprava in trgovina z industrijo cele dežele osredotočila v Celovcu. Cerkev Svetega duha in mestna župna cerkev sta bili prvotno slovenski podružnici Gospe Svete. Pred sto leti je bila severna celovška okolica še čisto slovenska. Leta 1853 so slovenske občine severno od Celovca, Blatograd, Čajnče, Dhorče prve omenile slovenske občinske napise.

Že pred letom 1848 je celovški list »Carinthia« prinašal dopise in članke v slovenskem in nemškem jeziku. V revolucionarnem letu 1848, pomlad narodov imenovano, je tudi v Celovcu vzklija ideja »Zedinjene Slovenije« z vso silo na dan. In nosilci ideje »Zedinjene Slovenije« niso bili v deželi »tujci ljudje«, ampak pristni domačini, slovenski Korošci Matija Majar — Ziljski, Andrej Einspieler, Janežič in drugi. Leta 1848 so Slovenci v Celovcu ustanovili svoje »Slovensko društvo«, ki je imelo svoje društvene prostore v Beerovi, sedaj Lerch-kavarni. Celovški Nemci so bili že takrat tako vpljudni in olikani, da so kradli in trgali slovenske časopise. Celovško »Slovensko društvo« je imelo vseslovenski program in je že leta 1848 vložilo na vlado zahtevo za razdruženje Koroške v dva dela na podlagi narodnosti. »Slovensko društvo« je že tedaj v svojem oglasu poudarilo tudi to, da je bilo slovensko narodno telo okovano v spono brezpravnosti, da nam je tujec krtil naše pravice in nasilno ponemčeval naš narod.

Andrej Einspieler je že takrat, leta 1848, pozival celovške Nemce, naj se dostojno vedejo nasproti Slovencem, ker se Slovenci in njihovo društvo ne nahajajo na tujih tleh, ampak na svojih in je celovška okolica popolnoma slovenska. Matija Majar — Ziljski in Andrej Einspieler sta pridno dopisovala v »Slovenijo« v vseslovenskem duhu. V dobi narodne probuje je bilo v slovenskem Celovcu zelo živahno življenje. Celovec je imel celo desetletje vodilno vlogo v slovenskem lepovedstvu in nam vzgojil naše leposlovce, našo pisarno slovenščino in naše leposlovje. Ob obisku avstrijskega cesarja leta 1850 v Celovcu so Slovenci tako burno »živijo« klicali, da je postal cesar zaradi vedno se ponavljajočih »živijo«-klicev pozoren in vprašal guvernerja Schloissniga, če je res toliko Slovencev v Celovcu. Objektivni uradnik mu je odgovoril, da je tretjina celovških prebivalcev slovenska. Mimogrede bodi omenjeno še to, da je

cesar pri obisku Ziljske doline zaradi mnogoštevilnih slovenskih zastav vprašal okrajnega glavarja: »Ali je v teh krajih mnogo Slovencev?« Okrajni glavar mu je odgovoril: »Od tu proti vzhodu so sami Slovenci.«

V Celovcu je bil od leta 1852 (1860) sedež največjega takratnega slovenskega književnega zavoda Mohorjeve družbe, ki ima danes svoj sedež v svobodnem Celju. Pomen Mohorjeve družbe za slovenski narod je neprecenljiv. Na milijone slovenskih knjig je razpečala med Slovence po vsem svetu in to iz Celovca. V Celovcu je bil leta 1889 ustanovljen slovenski denarni zavod, »Slovensko hranilno in posojilno društvo«. Od leta 1904 je delovala v Celovcu tudi slovenska podružnica Ljubljanske kreditne banke. V Celovcu je izhajal desetletja politični list koroških Slovencev »Mir«. Sploh je delovalo v Celovcu do prve svetovne vojne cela vrsta slovenskih organizacij, ki se je vsaka po svoje prizadevala ohraniti slovenski živelj. Tako so delovale v Celovcu Družba sv. Mohorja, Politično društvo za Slovence na Koroškem, Slovensko hranilno in posojilno društvo, podružnica Ljubljanske kreditne banke, Slovensko šolsko društvo, Osrednja zadruga za pospeševanje živinoreje, Slovenska krščansko-socialna zveza (Prosvetna zveza), Abstinentno društvo, Zveza slovenskih učiteljev, Slovensko katehetsko društvo,

Slov. zgodovinsko društvo, Slov. narodna čitalnica, podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda, podružnica Slovenske straže, podružnica Šolskega društva, podružnica Slovenskega planinskega društva, podružnica Jugoslovanske strokovne zveze, Slovensko delavsko društvo, društvo Učiteljski dom, društvo Dijaški dom, Podporno društvo za slovenske visokošolce na Koroškem, Ferialno visokošolsko društvo »Korotan«, Podporno društvo slovenskih organistov, Tamburaško društvo »Biserinica«, Akademija slovenskih bogoslovcev, Zveza slovenskih koroških županov in še nekatera druga.

Koroški Nemci sami so imenovali celovške tržne dneve, to je vsak četrtek v tednu — »den windischen Landtag« — »slovenski koroški deželni zbor«, ker ta dan je na trgu vse občinstvo, ves Celovec samo slovensko razpravljal in so Beljačani mestu Celovec dali karakterističen pridevek: Celovec ist ein windisches Bauernmest, Celovec je kmečko slovensko gnezdo.

Dejstva neizpodbitno pričajo, da je Celovec narodno zelo mešano mesto, toliko razkričanega in hvalisanega vsenemškega jedra v Celovcu ni. Najmanj v tretjini Celovčanov pretaka slovenska kri, domača slovenska kri, ne »landfremd«. Germanizirani so vsled stoletja trajajočega pritiska na koroške Slovence, vsled zapuščenosti, deloma tudi vsled narodne neza-

Razstava v Št. Janžu

Dne 20. marca t. l. je bila v Št. Janžu zaključna prireditev gospodinjsko-kuharskega tečaja. Razstava kuharskih in šiviljskih izdelkov je pokazala uspehe vztrajnega in pridnega dela v 6 tednih tečaja. Voditeljica tečaja, tovarišica Krieglova, in tečajnice so lahko zadovoljne in ponosne, ker so se številni obiskovalci zelo pohvalno izražali o razstavljenih predmetih. Razstava je nudila res bogato in pestro sliko doseženega praktičnega znanja. V tečaju pa je bilo poskrbljeno tudi za izobrazbo duha s predavanji iz različnih strok.

Popoldne je bila ljudska kulturna prireditev. Tišlerjeva dvorana je bila nabito polna, ko je predsednik prosvetnega društva tovariš Janez Weiss pozdravil navzoče občinstvo. Nato so nastopila dekleta s petjem partizanskih in narodnih pesmi. Potem je bila recitacija Gregorčičeve »Na potujeni zemlji«. V imenu Antifašistične fronte žena je govorila tovarišica Milka Wieserjeva in poudarila važnost delovanja napredne žene v javnem, političnem življenju. Pod napredno ženo ne razumemo samo to, da je napredna v

gospodinjstvu, ampak, da se zanima in pravilno presoja tudi politični položaj v svetu in v neposredni bližini.

V nadaljnjih izvajanjih je očrtala našo borbo in naloge, ki jih nalaga današnji razvoj npr. ženi. Vsi navzoči so njen govor navdušeno odobraval. Nadaljnja točka je bil prizor »Ribič« v živi sliki. Nato so igrali domači igralci igro »Svet brez sovraštva«. Igra ponazoruje trpljenje jugoslovanskih narodov v borbi za lepše življenje. Igralci so svoje vloge dobro rešili in je igra napravila na gledalce globok vtis.

Kmečka zveza za Slovensko Koroško naznanja:

Javna zborovanja:

V petek, dne 25. marca 1949, ob 10. uri pri Malvegerju v Hodišah.

V petek, dne 25. marca 1949, ob 11. uri pri Kolarju v Železni Kapli.

V soboto, dne 26. marca 1949 ob 17. uri v kolodvorski restavraciji v Podravljah.

V nedeljo, dne 27. marca 1949, ob 11.30 uri, občni zbor pri Mežnarju na Radišah.

Na Planico . . .

Vsem, ki so se prijavili za izlet na Planico sporočamo, da se zberemo v soboto, dne 26. marca t. l. ob 10. uri zvečer v gostilni Gabriel v Lešah pri Št. Jakobu v Rožu.

Ker imamo za vse udeležence izleta skupen potni list, bomo morali vse tiste, ki se ob določenem času ne bodo javili na omenjenem mestu, črtati iz seznama.

Neobhodno je potrebno, da vzamete svoje osebne dokumente (izkaznico s sliko) s seboj.

Zveza mladine za Slovensko Koroško

vednosti in zanemarjenosti in v prejšnjih desetletjih vsled brezbrčnosti drugih Slovencev, poleg tega pa »uradnih« ljudskih štetjih na Koroškem. Uradna ljudska štetja so bila z ozirom na Slovence tovarne, kjer se je vsakih deset let »uradno fabriciralo« toliko tisoč Nemcev več, kolikor je bilo Slovencev manj. Če pregledaš tabele o ljudskem štetju, torej uradne, najdeš, da koroška ljudska štetja niso bila nič drugega kakor sistematično decimiranje — iztrebljanje koroških Slovencev. Ljudska štetja na Koroškem so navadna persiflaža na zdravo človeško pamet, so čisto navadna brezvestna sistematična potvorba, so goljufija in laž. In na tej lažnjivi, goljufiji, fabricirani podlagi so sestavljali svoje nemške narodnostne zemljevide in s temi hočejo sedaj varati in goljufati sami sebe in ves svet.

SPZ naznanja

Ljudske univerze:

V sredo, dne 23. marca 1949 ob 20. uri pri Pušniku v Ločah. Predavanje: Kako si ohranimo zdravje.

V petek, dne 25. marca 1949, ob 20. uri, pri Šmonu v št. Gandolfu. Predavanje: Zgodovina slovenskega naroda.

V soboto, dne 26. marca 1949, ob 19.30 uri pri Krznarju v Svečah. Predavanje: Kako si ohranimo zdravje.

Strokovni tečaji Kmečke zveze

V petek, dne 25. marca 1949, ob 14. uri pri Prangarju v Zmotičah.

V nedeljo, dne 27. marca 1949, ob 14. uri pri Mezanu v Slovenj. Plajberku.

Zaključna prireditev gospodinjsko-kuharskega tečaja na Blatu

Zaključna prireditev gospodinjsko-kuharskega tečaja na Blatu bo v nedeljo, dne 27. marca 1949, v Pliberku.

Dnevni red bo sledeči:

V gostilni pri Brezniku, v prvem nadstropju, bo od 8. do 20. ure razstava kuharskih in šiviljskih izdelkov.

Popoldne ob 14.30 uri bo v telovadnici glavne šole kulturni del in sicer dve igri, prizori, recitacije, petje domačega pevskega zbora in sodelovanje šmihelskih tamburašev.

Vabimo k številni udeležbi od blizu in daleč!

FRANCE SLOKAN

Ko je bila Jugoslavija na zadnjem mestu po količini porabljenih umetnih gnojil (0,3 kg na hektar); ko smo pridelali na leto in prebivalca le 155 kg pšenice — vendar so jo pa žitni spekulanti izvažali na tisoče in tisoče ton.

Kdor se je tedaj prepiral za nekaj tisočakov, ki bi jih naj dobilo gledališče namesto kmetov, je samo dokazoval, da je bil slep za strašno bedo našega ljudstva. Ni se vprašal, koliko naših revnih ljudi ni nikdar v svojem življenju videlo niti od zunaj gledališča. Ni hotel vedeti, da je bila umrljivost dojenčkov v stari Jugoslaviji tako visoka kakor med divjaki. Ni pa hotel vedeti, da so imele socialne bolezni silno bogato žetev ter da ni bilo mogoče v nobenem proračunu doseči najnujnejših podpor za protituberkulozne disperzerje, čeprav smo se bahali z vzorno organizacijo za zatiranje jetike. Kdor

se je tedaj norčeval iz gnojničnih jam, se je v resnici posmehoval bedi našega kmeta ter dokazoval, da ne živi na zemlji, ampak nekje na luni. Ali je pa skušal skrivati prav to, za kar je v resnici šlo: vzrok bede — zakaj ni bilo denarja ne za kmetijstvo in ne za kulturo; hotel je dokazati nekje nasprotje med kmetijstvom in sploh gospodarstvom in gledališčem — kjer ga ni moglo biti.

Pravda o gledališču in gnojničnih jamah je zdaj končana. Ne bom ti še dokazoval; kako zelo tesno povezano je gledališče in vse, kar imenujemo kulturo, s kmetijstvom in industrijo. Dobro veš, da ni mogoče govoriti o kulturi, kjer še orjejo z lesenimi plugi; kjer pridelajo med vsemi evropskimi deželami najmanj žita, čeprav se njihova dežela imenuje kmetijska; kjer nima vsak človek niti postelje in ne čevljev.

Mi pa hočemo, da bi bilo jugoslovansko ljudstvo kulturno, da bi se preselilo iz zatohlega srednjeveškega pritličja v svetlo prvo nadstropje. Hočemo, da bi naš sleherni delovni človek poznal gledališče; da bi lahko kupoval inbral knjige; da bi skratka živel kot človek.

Zato ne bomo le zbetonirali gnojničnih jam. Že leta 1951 bomo izdelali petkrat več umetnih gnojil kakor jih je predvojna Jugoslavija. Donos na hektar se bo zelo povečal. Ne bomo več med zadnjimi v Evropi. Pridelali bomo mnogo več pšenice in drugih pridelkov, ne da bi bilo treba zato vložiti tudi mnogo več truda.

Položili bomo trden temelj naši kulturi. Kmetijstvo in industrija nam bosta dala takšne dohodke, da bomo lahko zidali šole, kmetijske zavode, ki bodo skrbeli za napredek kmetijstva; gradili pa bomo tudi bolnice, gledališča in kulturne domove. Nikomur se ne bo treba več potegovati za to, da bi gledališče dobilo nekaj stotakov več na škodo gnojničnih jam.

Deveto poglavje.

Skrivnost velikega računa

1. Več premoga, več železa, več kruha,

Vsega več! Vsega? Ali nismo nakopili dovolj premoga? Kaj pa bomo počeli s tolikim železom? Zakaj bi morali pridelovati več, saj smo učasi izvažali pri-

delke ter jih morali zelo poceni ponujati? Kaj pa bomo počeli z vsemi temi izdelki in pridelki?

Ali more pri nas še kdo vpraševati kaj takšnega? Že v prejšnjem poglavju sva ugotovila, da je bila predvojna Jugoslavija med zadnjimi evropskimi državami. Bila je strašno zaostala. Reklo se je, da je bila kmetijska dežela. Toda ali je njeno kmetijstvo sploh zaslužilo to ime? Ali se smejo razmere, v kakršnih smo živelj delovni ljudje, sploh imenovati »človeško življenje«?

Zakaj vsega več?

Ne zato, da bi imeli kapitalisti več profita. Kapitalistom je pri nas odklenalo. Zato potrebujemo vsega več, da ne bo več nihče stradal; da bo vsakdo človeško živel; pa tudi zato, da bomo vsi skupaj močni, zakaj tako si bomo lahko obranili svobodo. To se pravi: le gospodarsko močna država je lahko samostojna. Le v taki državi, kjer dela ljudstvo zase, so lahko zares samostojni, svobodni in srečni državljani. Gradimo si državo, v kateri ne bo nihče hlapčeval tujim kapitalistom. Takšno državo namreč, ki ji ne bo treba kupovati dragih tujih izdelkov s svojimi zakladi in sadovi delovnih rok. Z našimi zakladi in delom se ne bodo več maščili kapitalisti ne doma in ne v tujini.

(Daje)

